

UTWORY MUZYCZNE TADEUSZA KOŚCIUSZKI

Suzanne Leisi Konopka i Jan A. Konopka

Znane są wszystkim waleczne czyny wielkiego Polskiego Bohatera, ale mało kto wie o tym, że skomponował on trzy skromne, ale dość „zgrabne” utwory na fortepian. Są to: dwa polonezy i walc. Niektórzy przypuszczają, że jeden z tych utworów, a mianowicie Polonez B-dur skomponowany jakoby został w 1792 r. jeszcze przed wkroczeniem na terytorium Rzeczypospolitej wojsk carskich (22 maja 1792r.), z którym następnie walczył Kościuszko, jako generał w wojsku „koronnym”, pod dowództwem ks. Józefa Poniatowskiego. Jest jednak bardziej prawdopodobne, że ten utwór jak i dwa pozostałe (Polonez C-dur i Walc) skomponował Kościuszko po powstaniu 1794 r. będąc już w rosyjskiej niewoli (St Petersburg: jesień 1794-grudzien 1796).

Uwolniony przez cara Pawła I (następcę zmarłej Katarzyny „wielkiej”), udał się Kościuszko ponownie do Ameryki, o której wolność walczył kilkanaście lat wcześniej. Przed opuszczeniem Europy, zatrzymał się dłużej w Londynie (wiosna 1797). Tu prawdopodobnie złożył do druku wiezione ze sobą rękopisy swych utworów, gdyż ich wydanie zostało zarejestrowane w „Workshopful Company of Stationers and Newspaper Makers in London”. Zapewne druk ukończony został jeszcze tego samego roku skoro dedykacja złożona przez niego na jednym z egzemplarzy jest z 1-ego lutego 1798 r., a wówczas przebywał on w Stanach Zjednoczonych już od pewnego czasu.

Oto tekst widniejący na karcie tytułowej partytury utworów Kościuszki (w tłumaczeniu z angielskiego):

Dwa Polonezy i Walc / skomponowane dla / Patriotycznej Armii Polskiej / przez Generała Kościuszkę / Wydrukowane dla M. Joselphlsa / i zadedykowane JW Panom z Klubu Wigów / Za zezwoleniem / Generała / wydanie zarejestrowano u Stationers' Hall, cena 1.6. / Jest do nabycia we wszystkich sklepach wydawnictw muzycznych w Mieście i na terenie całego Kraju.

Ponad tekstem tytułu znajduje się odrębna dedykacja (napisana bezsprzecznie przez Kościuszkę) o następującej treści (tłumaczenie z angielskiego): *Dla Pani A. Thomas z Saint Pierre na Martynice, 1-szy luty /1798 r.*

Nie trudno odgadnąć o jakiej to „patriotycznej Armii Polskiej” myślał tu Kościuszko. Wszak właśnie w 1797 r. we Włoszech powołał do życia Polskie Legiony gen. Jan Henryk Dąbrowski (stąd też powszechnie nazywano je „Legionami Dąbrowskiego”).

Nie odszukano rękopisu tych utworów. Musiał on ulec zniszczeniu, lub zaginął (może jeszcze u wydawcy). Jeśli chodzi o ich wydanie w druku, to poza oryginałami tego wydania, znajdującymi się mianowicie w British Museum Library w Londynie, oraz w Bibliotece Narodowej w Warszawie (egzemplarz nabyty w 1955 r.), w paru innych bibliotekach w Polsce i zagranicą znajdują się reprodukcje zrobione z oryginału publikacji.

Pani Suzanne Leisi Konopka otrzymała kserokopię tego wydania od pana Bernharda Kościuszki, zamieszkałego w Niemczech, który miał dostęp do autentycznej reprodukcji partytury. Na podstawie otrzymanej tą drogą kserokopii dokonane zostały dwie instrumentacje owych utworów. Mówiąc bliżej, było to tak: Na międzynarodowym sympozjum kościuszkowskim, jakie miało miejsce w Solurze w 1994 r. z okazji 200-ej rocznicy Insurekcji kościuszkowskiej zaprezentował p. Kościuszko uczestnikom kartę tytuło-

wą owego wydania. Na prośbę pani Suzanne przesłał on jej następnie całość partytury w kserokopii. Otrzymałą kserokopię partytury wręczyła ona niezwłocznie p. Ursynowi Flury, kompozytorowi i dyrygentowi Orkiestry kameralnej w Solurze. Po dokonaniu przez niego instrumentacji, usłyszeliśmy wszystkie trzy utwory Kościuszki grane przez jego Orkiestrę w solurskiej Konzertsaal w dn. 19 maja 1995 r. Polskie prawykonanie owych utworów miało miejsce w 2003 r. w Polsce (na Festiwalu w Lubiewie pod Gdanskim) w instrumentacji i pod dyktando p. Zygmunta Rycherta, polskiego kompozytora i dyrygenta. Otrzymał on od p. Leisi Konopka kserokopię kopii partytury owych utworów w 2002r. w Genewie z okazji koncertu danego przez Orkiestrę z Torunia, która wystąpiła pod jego batutą w ramach Festiwalu im. Chopina, organizowanego co roku w tym mieście w miesiącu listopadzie przez Towarzystwo im. Chopina (przewodniczącą jego jest p. Aldona Budrewicz -Jacobson, polska pianistka, profesorka genewskiego Konserwatorium).

Dodać wypada, że 11 listopada 2002 r. p. Rychert udał się ze swą toruńską Orkiestrą oraz solistką, p. Aldoną Budrewicz, z Genewy do Solury, gdzie koncertowali na rzecz tamtejszego Muzeum Kościuszki. Z zebranych po koncercie pieniędzy odrestaurowane zostały dwie antyczne, połączone konsole, które od początku istnienia Muzeum (tj. od 1936 r.) zdobią jego wnętrze. Ten piękny gest polskich muzyków, dyktowany szczerą czcią dla Polskiego Bohatera, pozostaje stale w pamięci wiernych przyjaciół Tadeusza Kościuszki w Szwajcarii.

Suzanne Leisi Konopka i Jan A. Konopka

